

LITERATURA DO

213 r. p.n.e.

莊周夢蝶
壬戌之夏
江蘇省
南京
於北沖齋

周朝 Zhōucháo (1087–221 p.n.e)

- Zachodnia Dynastia Zhou
西周 Xī Zhōu, ok. 1087–771 p.n.e.
- Wschodnia Dynastia Zhou
东周 Dōng Zhōu, 770–256 p.n.e.
- Okres Wiosen i Jesieni
春秋时代 Chūnqiū Shídài, 770–476 p.n.e.
- Okres Walczących Królestw
战国时代 Zhànguó Shídài, 475–221 p.n.e.

1000 BC

● Zhou Dynasty

- 孔(夫)子 Kǒng(fū)zǐ
- 百家 bǎijiā
- 孟子 Mèngzǐ
- 墨 Mòzǐ
- 庄子 Zhuāngzǐ
- 荀子 Xúnzǐ

莊周夢蝶 壬戌之夏 吳昌碩畫於北平

焚书坑儒

fénshū-kēngrú

- Palenie ksiąg i grzebanie uczonych
213–206 p.n.e.
- 秦始皇帝 Qín Shǐhuàngdì
- 李斯 Lǐ Sī
- 司马迁 Sīmǎ Qiān
- 法家 Fǎjiā

Pięcioksiąg 五经 Wǔjīng

- 汉武帝 Hàn Wǔdì
- 《易经》Zhōuyì / 《易经》 Yìjīng
– *Księga przemian*
- 《诗经》 Shījīng – *Księga pieśni*
- 《尚书》Shàngshū / 《书经》 Shūjīng
– *Księga dokumentów*
- 《礼记》 Lǐjì – *Księga obyczajów*
- 《春秋》 Chūnqiū – *Kronika Wiosen i Jesieni*
- 《乐经》 Yuèjīng * – *Księga muzyki*

莊周夢蝶 壬戌之夏 吳昌碩書於北平

Dziewięćksiąg (九经 Jiǔjīng)

- Pięćksiąg
- Trzy komentarze do *Roczników*
- *Księga etykiety* rozdzielona na trzy części

Trzynastoksiąg 十三经 Shísānjīng

○ Księga przemian	○ Księga przemian
○ Księga pieśni	○ Księga pieśni
○ Księga dokumentów	○ Księga dokumentów
○ Księga obyczajów (3 części)	○ Księga obyczajów
○ Roczniki	
○ Komentarze do Roczników (3 części)	
○ Dialogi konfucjańskie	○ Dialogi konfucjańskie
○ Mencjusz	○ Mencjusz
○ Księga cnoty synowskiej	○ Księga cnoty synowskiej
○ Słownik Erya	○ Słownik Erya
	○ Obyczaje Zhou
	○ Rytuály i ceremonie
	○ Przekazy Zuo
	○ Przekazy Gongyanga
	○ Przekazy Gulianga

Czteroksiąg 四书 Sìshū

- Zhu Xi (朱熹, 1130–1200)
- Dialogi konfucjańskie
- Mencjusz
- Wielka nauka 《大学》 Dàxué
(曾子 Zēngzǐ)
- Doktryna środka 《中庸》 Zhōngyōng
(孔子思 Kǒng Zǐsī)

莊周夢蝶
壬戌之夏
吳昌碩寫於北平

太極

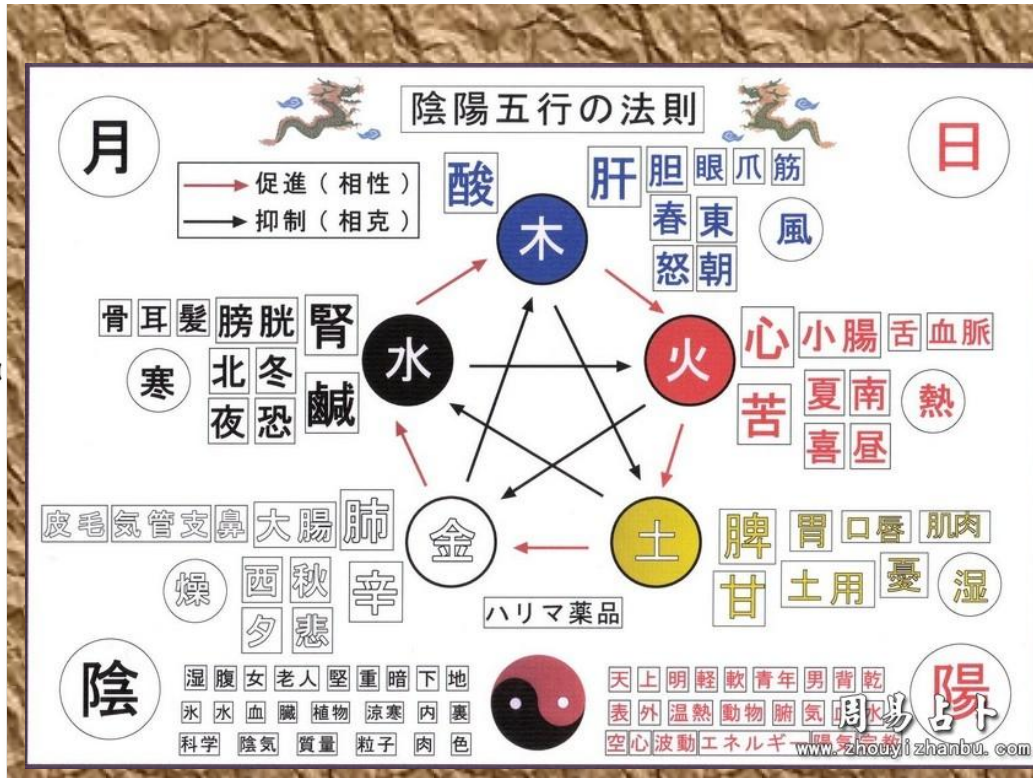
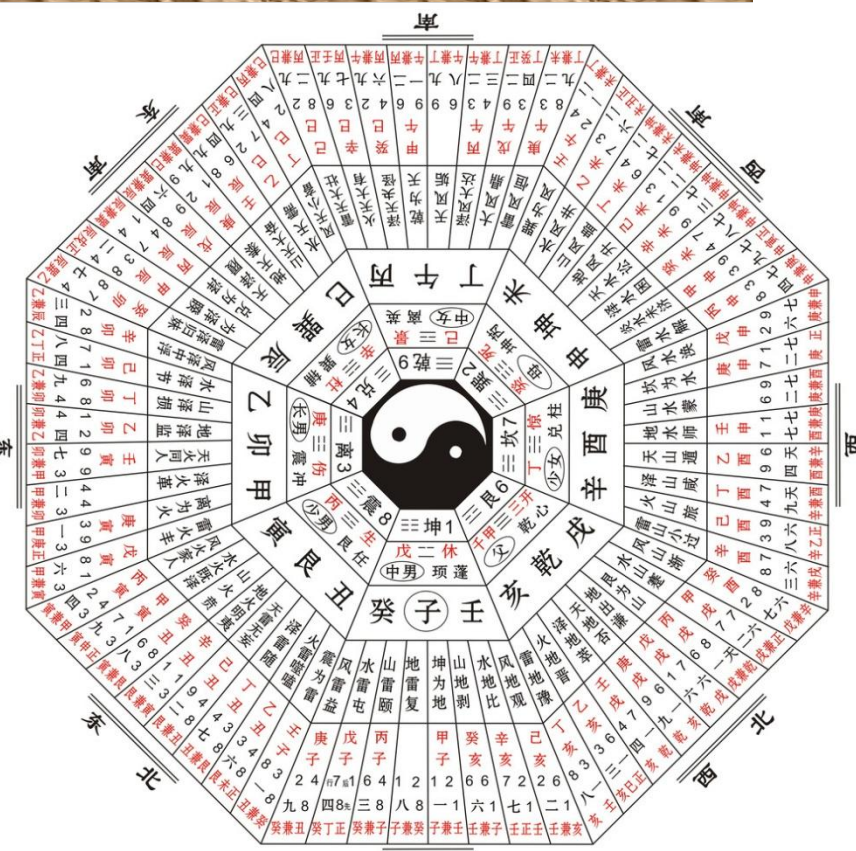
兩儀

四象

八卦

詩經

詩經

- 305 utworów
- 1000-600 p.n.e.
- Konfucjusz (551-479 p.n.e.)
- 诗三百 shī sānbǎi
- 礼、义
- 毛亨 Máo Xiǎng (i 毛萇 Máo Cháng)
- 毛诗 Máo shī – *Tekst/Komentarz Mao*:
  - (国) 风 (Guó)fēng
  - 雅 yǎ: 小雅、大雅
  - 颂 sòng (周颂、鲁颂、商颂)

风

雅

颂

書
經

- 《尚书》 *Shàngshū* /
《书经》 / 《书》 *Shūjīng* / *Shū*
- *Księga dokumentu/-ów,*
- *Księga historii*

虞书 *Yúshū* – *Księga cesarza Shuna*, 2255-2205 p.n.e.

夏书 *Xiàshū* – *Księga dynastii Xia*, 2205-1766 p.n.e.

商书 *Shāngshū* – *Księga dynastii Shang*, 1766-1122 p.n.e.

周书 *Zhōushū* – *Księga dynastii Zhou*, 1122-221 p.n.e.

- 今文《尚书》 *Jīnwén “Shàngshū”*
– *Nowy tekst*
- 古文《尚书》 *Gǔwén “Shàngshū”*
– *Stary tekst*

- 谟 *mó* – plany
- 训 *xùn* – pouczenia
- 诰 *gào* – polecenia
- 誓 *shì* – przysięgi
- 命 *mìng* – rozkazy

- 天命 – *tiānmìng*

《楚辞》 Chǔcí – *Pieśni z Chu*

- 屈原 Qū Yuán
- 端午节 Duānwǔjié
- 宋玉 Sòng Yù
- 贾谊 Jiǎ Yì
- 东方朔 Dōngfāng Shuò
- 刘向 Liú Xiàng
- 楚国 Chǔguó

楚国

Chǔguó

骚体诗 sāotǐ shī

《九歌》Jiǔ gē

九歌

《离骚》Lísāo

《天问》

Tiānwèn

《大招》Dà

zhāo

《招魂》Zhāo

hún

大招

赋 fù

《礼记》 *Lǐjì*

– *Księga obyczajów / etykiety*

Zapiski o etykiecie

- 《仪礼》 *Yílǐ*
  - Rytuały i ceremonie / Ceremoniał i etykieta
- 修身 *xiūshēn*
- 至善 *zhìshàn*
- 《周礼》 *Zhōulǐ* – Rytuały / obyczaje / etykieta Zhou
- 《考工记》 *Kǎogōng Jì*

禮記

《春秋》 Chūnqiū
– Roczniki /
Kronika Wiosen i
Jesieni

春秋

- **鲁(国)** Lǚ(guó)
- 722 – 481 r. p.n.e.

Komentarze do Roczników

- Zuǒzhuàn 《左传》 – Przekazy Zuo, Komentarz pana Zuo
- Gōngyángzhuàn 《公羊传》 – Przekazy / Komentarz pana Gongyanga
- Gǔliángzhuàn 《谷梁传》 – Komentarz pana Gulianga
- Zōushìzhuàn 《邹氏传》 – Komentarz pana Zou
- Jiāshìzhuàn 《夹氏传》 – Komentarz pana Jia

Zuǒzhuàn 《左传》

- 《春秋左氏传》/《左氏春秋》

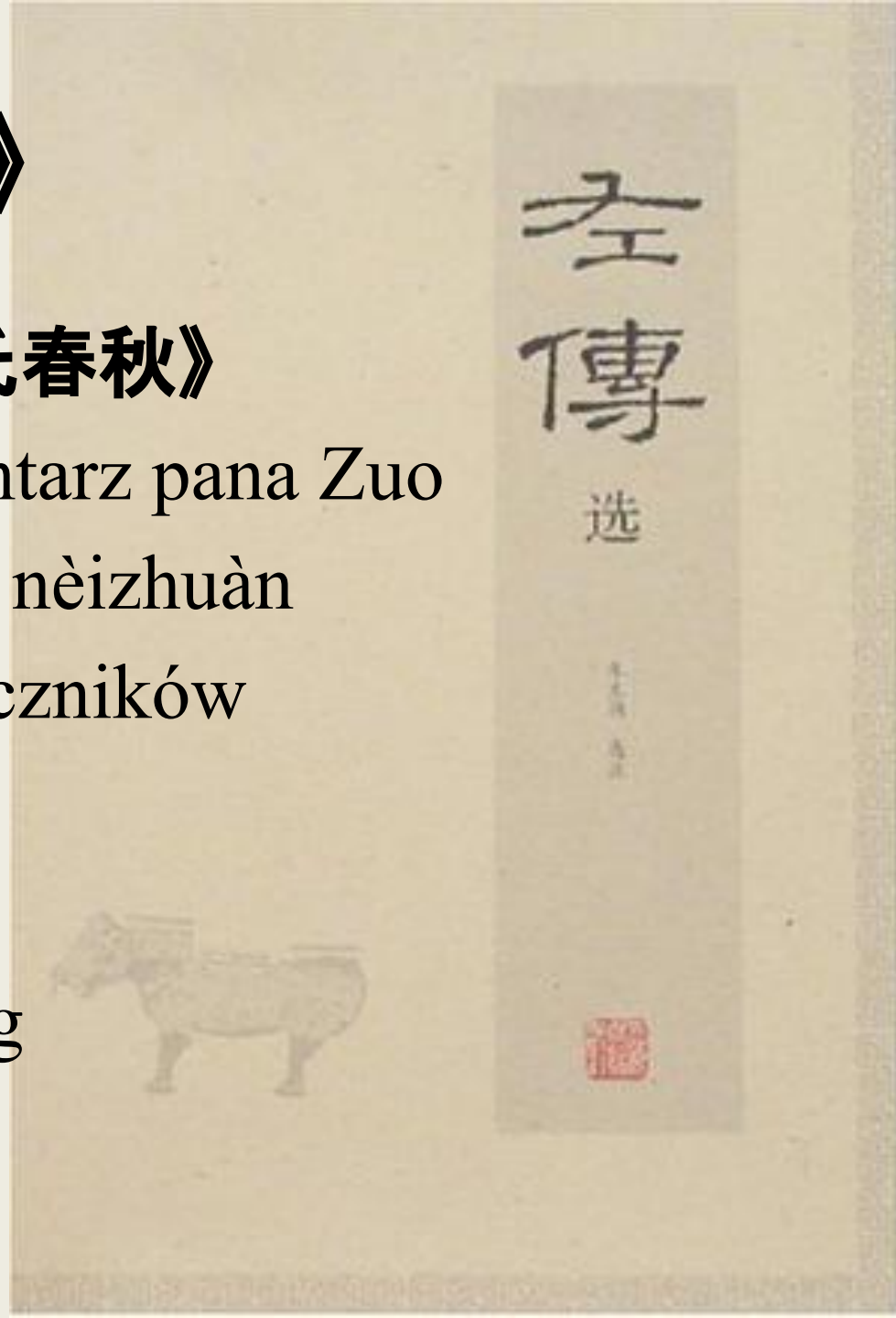
Przekazy Zuo, Komentarz pana Zuo

- 《春秋内传》 Chūnqiū nèizhuàn

Oficjalny przekaz Roczników

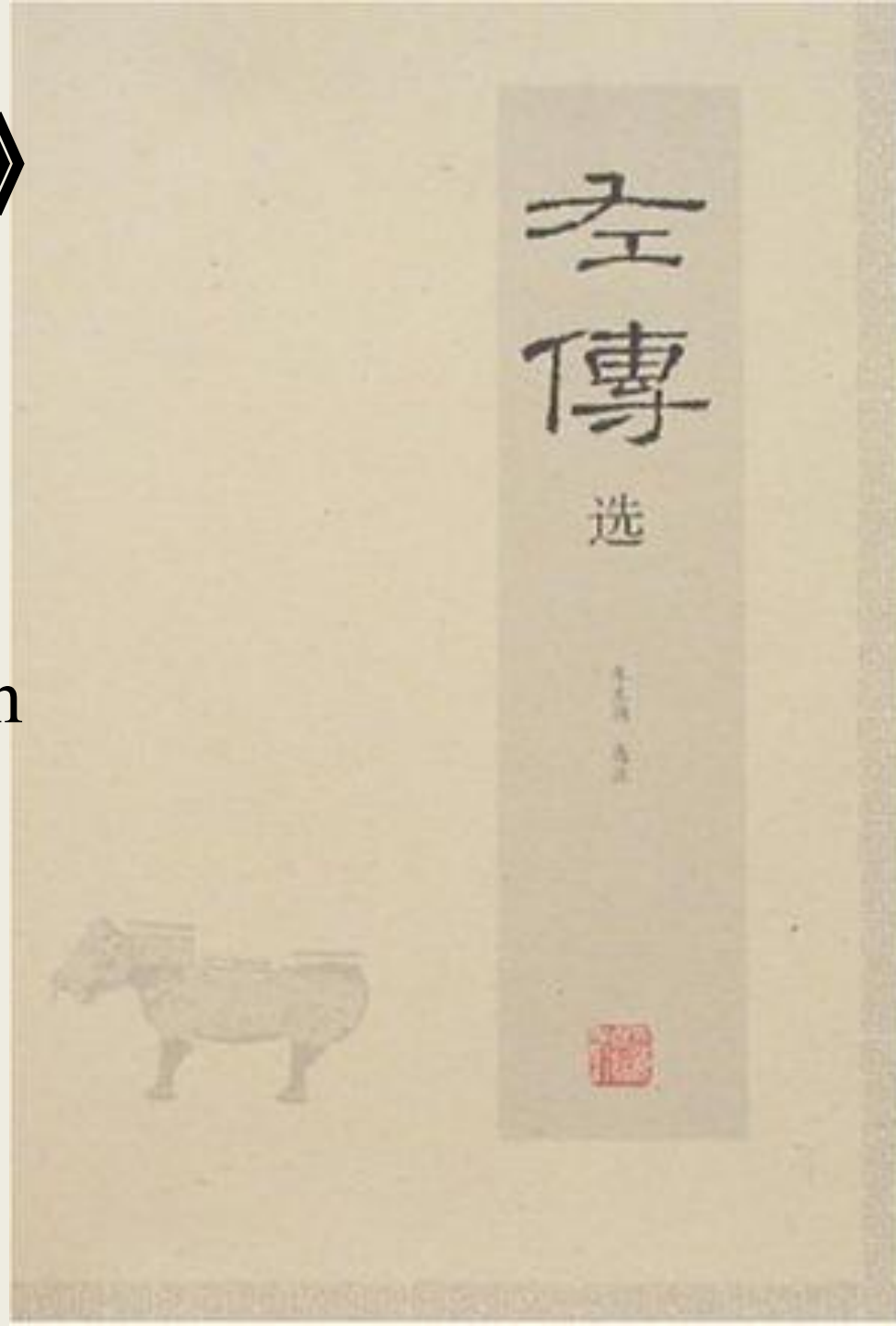
- 722 – 465 r. p.n.e.

- **左丘明** Zuǒ Qiūmíng

Zuǒzhuàn 《左传》

- 刘歆 Liú Xīn
- 杜预 Dù Yù

- 仁 rén – humanitaryzm
- 德 dé – cnota
- 义 yì – powinność
- 礼 lǐ – rytuał

《国语》 Guóyǔ

《春秋外传》

Chūnqiū wàizhuàn

Nieoficjalny przekaz
Roczników

《战国策》 Zhànguó cè

- *Intrygi Walczących Państw/Królestw*
- autor:
  - nieznany
  - 苏秦 Sū Qín
  - 刘向 Liú Xiàng
- szkoły dyplomatów i mówców 纵横
Zònghéng

《吴越春秋》

Wú Yuè
Chūnqiū

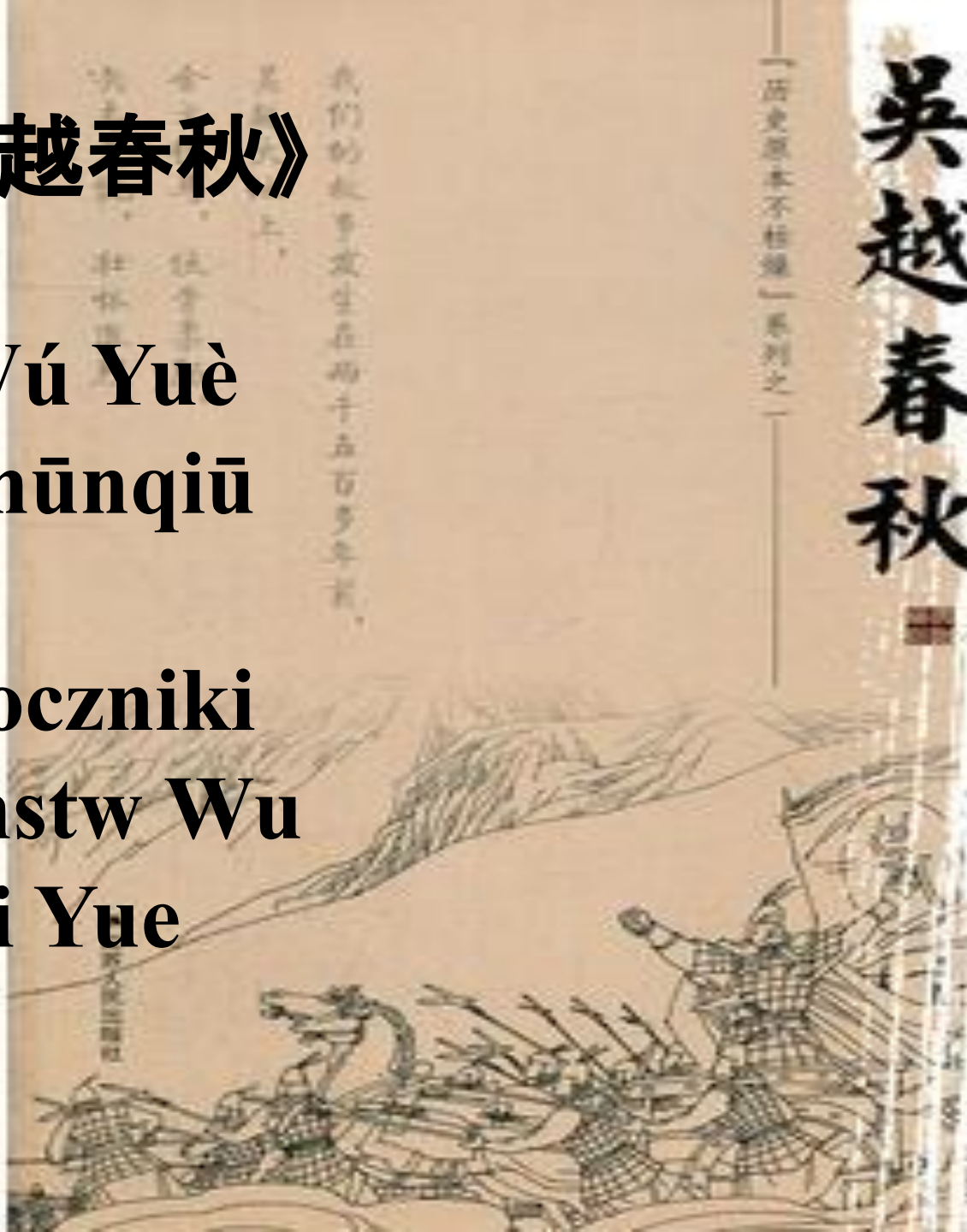
Roczniki
państw Wu
i Yue

吴越春秋

钱笈 著

赵晔

Zhào Yè

《论语》

Lúnyǔ

• 儒家 Rújiā

• 孔(夫)子 Kǒng(fū)zǐ,
551–479

論語

《论语》 Lúnyǔ

《鲁论》 Lǔ lún + 《齐论》 Qí lún + 《古论》 Gǔ lún

• 张禹 Zhāng Yǔ i 郑玄 Zhèng Xuána

• 仁、义、道、礼、修身

• 利 lì

• 正名 zhèngmíng

• 君子 jūnzǐ ≠ 小人 xiǎorén

• 《孟子》 Mèngzǐ
孟子 Mèngzǐ
(孟轲 Mèng Kē, 372–289 p.n.e.)

• 《荀子》 Xúnzǐ
荀子 Xúnzǐ
(荀况 Xún Kuàng, 313–238 p.n.e.)

法家 Fǎjiā

• 《韩非子》 Hánfēizǐ

韩非 Hán Fēi (ok. 280–233 p.n.e.)

• 李斯 Lǐ Sī (280?–208 p.n.e.)

法家 Fǎjiā

- **《商君书》** Shāngjūn Shū
– *Księga pana na Shangu / Zapiski pana Shanga*

卫鞅 Wèi Yāng (390–338 p.n.e.) / **公孫鞅**

Gōngsūn Yāng / **商君** Shāngjūn

→ **商鞅** Shāng Yāng

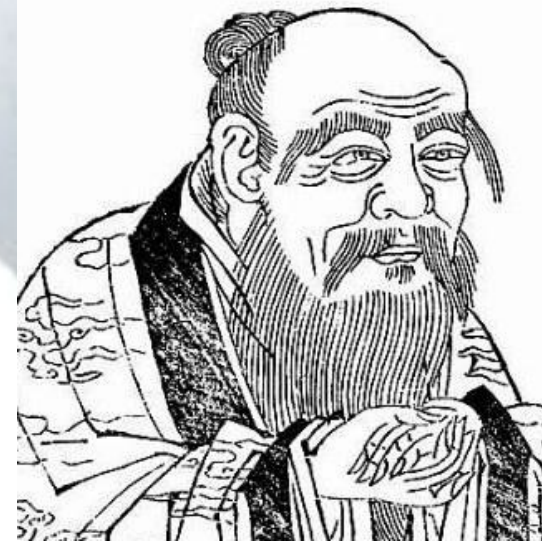
《墨子》 Mòzǐ

- 墨家 Mòjiā
- 墨翟 Mò Dí (480/70–400/391 p.n.e.)
- 兼爱 jiān'ài

道家 Dàojiā

- **《老子》** *Lǎozǐ*
- **《道德经》** *Dàodéjīng – Księga drogi i cnoty*
- **老子** Lǎozǐ (? -531 p.n.e.)
- **李耳** Lǐ Ěr / **李聃** Lǐ Dān
- **道** dào
- **德** dé
- **圣人** shèngrén
- **(为)无为** (wéi)wúwéi

道家 Dàojiā

- 《庄子》 *Zhuāngzǐ*
- 《南华真经》 *Nánhuá zhēnjīng*
Prawdziwa księga południowego kwiatu

- 内篇 *nèipiān*
- 外篇 *wàipiān*
- 杂篇 *zápiān*

- 庄子 *Zhuāngzǐ*
(庄周 *Zhuāng Zhōu*,
369-286 p.n.e.)
- 隐者 *yǐnzhě*
- 化 *huà*

道家 Dàojiā

- 《列子》 *Lièzǐ*
- 《冲虚真经》 *Chōngxū zhēnjīng*
Prawdziwa księga pustki
- IV / III w. p.n.e.

- 列子 *Lièzǐ*
(列禦寇 *Liè Yùkòu* , VI/V w. p.n.e.)
- 杨朱 *Yáng Zhū*

燕丹子 Yān Dānzi

《山海经》 *Shānhǎijīng* *Księgi gór i mórz*

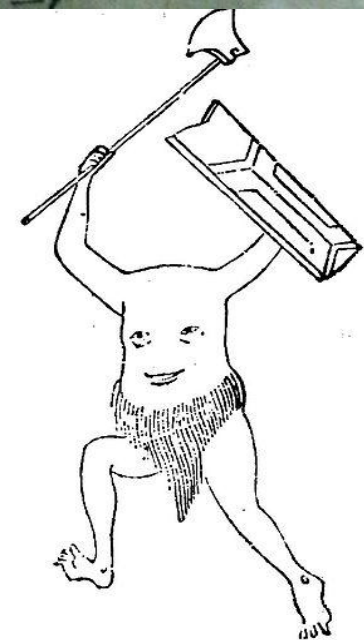

• **刘向** Liú Xiàng,
77-6 p.n.e.

• **刘歆** Liú Xīn,
50 p.n.e.-23 n.e.

在窮山不壽者八百歲

形天

英招

九風